

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

דע את שמחתך

שמחה של מצוה • פרק טז'

שורש כח המעשה

נחמד יותר, צריך להבין, שבעצם כל המעשים שהבן אדם עושה, בשורש זה לא הוא. הרי כאשר האדם הראשון היה קודם החטא, מדרגת מתן תורה לא היה בעולם של מעשה, היה עולם של תורה. כל המציאות הזו שנקראת מעשה, היא תולדת החטא. הדוגמא הברורה, אדם הראשון התגרש מגן עדן, מכאן הוא נכנס לכל ה"ט מלאכות שהם עולם המעשה, לעבדה ולשמרה (בראשית ב, טו) היה רק בתחילה בגן עדן. אבל כאשר יצא לבחוץ הוא נכנס כולו לעולם המעשה. השורש שלהם הם ה"ט מלאכות, אבל הענפים שלהם הם כל המעשים שקיימים בכל ימות עולם. זה גילוי של כוח המעשה, שנמצא בהאי עלמא. מצד כך עצם כך שבן אדם עושה דברים, אז בן אדם כבר לא נמצא עם עצמו.

נקודת המעשה עצמו, עצם המעשה עצמו הוא תולדה של חטא האדם. אילו לא היה חטא באדם, לא היה מציאות שנקראת מעשה. המעשה הוא עצם עצמו תולדה. נמצא שעצם כך שבן אדם מונח בעולם שנקרא מעשה, הוא בעצם מונח בעולם שנקרא עצבות.

נתבונן ונבין ברור, כאשר האדם חושב, הוא נמצא עם עצמו. אך כאשר האדם עושה את מה שהוא עושה, באופן טבעי הוא עושה את הדברים כלפי חוץ. והוא לא הוא, מי שהוא. גם אדם עליון יותר וצדיק יותר, שהוא עושה את הדברים בהתקשרות פנימית, אבל עצם העשייה של הדבר, העשייה של הדבר זה בעצם

דע את ביטחונך סוגיית הבטחון ובמכשירי הרוחניות

אדם שאור האמונה מאיר אצלו, וחפץ להגדיל את האמונה ולהקטין את הכפירה, הרי שההוצאה לפועל של האמונה שהוא הבטחון, צריכה לבוא לידי ביטוי בהגדלת הבטחון והקטנת ההשתדלות, וא"כ מצד כך הוא צריך לחוש שלא בנח בכך שהוא סידר לעצמו פרנסה קבועה, קל וחומר אם מדובר בכמות שעות שתהיה קבועה לנצח עד סוף ימיו בהאי עלמא חס ושלום.

עלינו להבין, שהדברים דלעיל אינם עוסקים בדרגות עליונות. ישנה דוגמא ידועה של ר' זונדל מסלנט שהיה מחליף בכל תקופה את עבודתו כדי שלא יתלה את סיבת פרנסתו בפועל ידיו, אלא בגזירת הבורא לקיים את הקנס. כמובן, רוב בני אדם רחוקים ממדרגה זו, אולם עדיין, כל אדם שמחפש בחייו את האמת, צריך לבנות לעצמו סולם של עליה בהדרגה מהיכן שהוא מצוי [בין אם הוא מצוי במקום נמוך ובין אם הוא מצוי במקום גבוה יותר], כיצד הוא מגדיל את האמונה והבטחון ומקטין את הכפירה שבנפש שבאה לידי ביטוי בהשתדלות.

כאשר אדם צועד במהלך זה, הרי שכאשר מסדרים לו עבודה לעשרות שנים שהשעות שלה ידועות, המשכורת קבועה, והיא כוללת את כל צרכיו של אדם לפי ערכו, עצם המחשבה שהוא קבע את השעות הללו למשך עשרות שנים, אינה נותנת לו מנוח, ואינו מסוגל לחיות עם זה.

נחמד שוב. אין כוונתנו שהאדם צריך לוותר על עבודה שמוצעת לו ולהיות ללא מקור פרנסה, ובוודאי שאדם אשר אינו מצוי במדרגה גבוהה של בטחון, עליו לקבל את העבודה, אך מאידך, אסור לו לוותר כמהלך מתמיד על השאיפה להקטין את כמות ההשתדלות באותה עבודה, ובאמצעות כך להקטין את חלקי הכפירה, ולהגדיל את אור האמונה ואור הבטחון בהתאם.

במקביל למציאת מקורות פרנסה נצרכת הגדלת הבטחון

לכשנתבונן, הרי שבעצם אנו חיים בעולם שכל הדברים שאנו שומעים ורואים כסדר, זהו ריבוי של כח הכפירה, וכפי שמצוי למשל שרבים סבורים שמאחר וב"ה נתברו הספסלים ונתברו הנפשות בדורנו, ולמעשה י"ק זה מהיכן ח"י, לפיכך הם סבורים שצריך לעשות חסד גדול לדור שלנו, והחסד שזקוקים לו הוא למצוא עבורם מקורות של פרנסה.

ואמנם אכן יש בזה צד של חסד, אולם אם רוצים להגדיל את האפשרויות לפרנסה, האם זה חייב להיעשות באופן של הגדלת צד הכפירה בלבד?! הרי ברור, שכנגד כך שמגדילים את האפשרות לפרנסה, יש להגדיל את האמונה ואת ההוצאה לפועל שלה שזהו הבטחון.

אם כנגד כל אותו היקף נורא ואיום שיש בדורנו שעוסק בהגדלת הפרנסה באופן של השתדלות, לכל הפחות היה גם היקף שלם של הגדלת האמונה והבטחון, הרי שזהו לפחות תחילה של שלב אחד נכון. אולם כאשר מגדילים את האפשרויות לפרנסה בלבד וכמעט לא משקיעים כלל בהגדלת האמונה וההוצאה לפועל של הבטחון, הרי שזהו מהלך שכולו טעות.

התוצאה מכל האמור, שבני אדם לאט לאט שוקעים במהלך של חיים ובאוירה שהעיקר זו ההשתדלות, בשעה שאליבא דאמת בעומק זו איננה השתדלות, אלא הרגשה שאדם מתעסק תדיר בכפירה בתוך כפירה בתוך כפירה. וכאשר השורש נבנה באופן שכולו רע, התוצאות הן מאד ברורות.

כאשר אדם מפנים שכל הצורך שלו לעבוד – נובע משורש הכפירה שבנפש, הרי שאינו מסכים להישאר במצב זה כל ימי חייו, וממילא הוא מחפש דרכים כיצד להשתחרר מכך. ויתר על כן, גם כאשר הוא מוכרח לקבל איזו השתדלות של מקור לפרנסתו, הוא הולך ומצמצם את העיסוק שלו בכך.

הבנה מעוותת של ה'השתדלות' מובילה לירידה רוחנית

יתירה מכך, יש כאן נקודה עמוקה מאד. מי שח"ו מצוי בדרגה בה הוא סבור שהוא מתפרנס מכוחות עצמו, הרי שהדרכים להשיג את הפרנסה, פרוצים מאוד בעיניו, וממילא גם אם הרוחניות ירודה מאד באותו מקום שהוא רוצה להתפרנס, או שדרכי ההשגה של הממון אינם ישרים בגדרי חושן משפט – העובדה שהוא עשוי לרדת מאד ברוחניות, אינה נלקחת בחשבון בדרכו ל'השתדלות'.

ופעמים, שאפילו כל המהלך של המשך רה אותה עתיד האדם לקבל, יש בה צד של הורדה בקומת הרוחניות שלו. בין אם זה מצד המקום שבו הוא לומד את הדברים בדרך לקבלת המשרה, בין אם זה

מצד התוכן שבו הוא עוסק, ובין אם זה מצד המקום שבו הוא הולך לעבוד.

כל אחד מאיתנו מבין באופן ברור, שרוב מקומות העבודה שישנם בדורנו עבור בני ובנות ישראל, בנויים על כך שבדרך כלל המקום שבו הם לומדים הינו פסול מעיקרו. פעמים שהמרצה פסול, פעמים שהתוכן אותו מלמדים מעורב טוב ורע באופן ברור, ופעמים שהמקום בו הולכים לעבוד, בחלקו הגדול פסול.

התוצאות דלעיל ברורות. אולם מהיכן הן משתלשלות? כיצד אדם מוותר כל כך בקלות על דברים שאודותם חונך מקטנות שיש להתרחק מהם?

השורש לכך נובע מכך שכל ההסתכלות על ה'השתדלות' אינה נכונה ואינה ישרה. אילו אדם היה מעמיד את נפשו בצורת חיים נכונה שהעיקר הוא האמונה, וההשתדלות מקורה בכח הכפירה שבנפש, וכואב לו על כך שהוא נאלץ לעסוק בה מתוך הכרח, אזי אפילו שהוא מכיר בקושי ללכת לעבוד כיון שהוא מכח הכפירה שבנפש, אולם מאחר שהוא מכיר את מדרגתו והוא נאלץ לעבוד, הרי שתדיר הוא ישאף להקטין את הכפירה ולהגדיל את האמונה. ויתירה מכך, אף כאשר הוא הולך להוציא את אותו כח בנפש שלא מספיק מאמין ונאלץ להשיג את פרנסתו, הוא יהיה מודע לכך שאין שום היתר לפרוץ את הגבולות, ותדיר מלווה אותו השמירה בנפש שהמטרה האמיתית היא להקטין את ההשתדלות.

ברם כאשר לא קיימת אותה שמירה בנפש של הפנמת הענין שהתכלית האמיתית הינה להקטין את מקום ההשתדלות של האדם, הרי שה'כוחי ועוצם ידי' שלו הולך וגדל, ומעבר לכך ישנן סיבות חיצוניות שמלבים זאת, וממילא התוצאה היא שעד שלא נראה לו בעליל שהדברים בהם הוא מתעסק הם כנגד עשרת הדברות, הוא מסוגל לעשות הכל בדרך לפרנסתו – ללא נקיפות מצפון [ואף יש כאלו שגם עשרת הדברות אינם עוצרים אותם].

כאמור, כל הנ"ל נובע מכך שכל הת-

פיסה והגישה בנפש למציאות של מקור ההשתדלות, אינה נוגעת במקום השורש, ולפיכך ניתן להבחין בקלות בתוצאה הע"גומה של החורבן המוחלט שקורה בדור דידן, כאשר המושג 'השתדלות לפרנסה' פרץ כמעט כל גבול, עד שאפילו כאשר ישנם עסקים של מחללי שבתות ממש, כבר מצאו היתרים להשתתף עמהם בכל מיני היתרים, כגון באופן של הסכם שותפות עם עכו"ם וכדו'. [ואף שיתכן כי יש להיתרים הללו מקום בהלכה, אולם ברור לכל בר דעת שעצם חיפוש ההיתרים, מורה שהגבול נפרץ]. וכל זאת, מחמת שמעיקרא אין שמירה לקדושת האמונה, וכוח ההשתדלות שמקורו בכח הכפירה שבנפש, מתפשט והולך.

אדם שחי צורת חיים אמיתית, אפילו אם הוא או רעייתו נצרכים לצאת לעמול לפרנסתם, וכפי שהיה במשך כל הדורות כולם, כבר כשהוא קם בבוקר, "יצא אדם לפעלו ולעבודתו עד ערב", הוא מכיר את מקום האמונה שבנפש, מכיר את כח הכפירה שממנו הוא פועל, וכסדר הוא עמל ללבות ולהגדיל את האמונה, וממילא כל ההרחבה של מקום הכפירה כואבת לו, והרי זה בבחינת "אידי דטריד למפלט לא בלע" – כל זמן שהוא טרוד להקטין את מקום הכפירה, בוודאי שהוא נשמר שלא להרחיב את גבולותיה.

לעומת זאת כאשר נפגמת כסדר ההש"רשה בנפש של אור האמונה והבטחון, הרי שכל הגבול של ההשתדלות הולך ונפרץ, ומיד כאשר אדם זה מזהה שיש צלצול של ממון, הוא פורץ עוד ועוד גבולות, כדברי חז"ל אודות היצר הרע: 'היום אומר לו כך ולמחר אומר לו כך', ומאחר שהנפש אינה נמצאת במקום של שמירה ובמהלך של הקטנת ההשתדלות, ממילא היא פתוחה לקבל כל דבר שהרוח זורמת אליו. כל זאת, מחמת שהנקודה העיקרית בקורמת נפשו איננה הגדלת הבטחון והקטנת ההשתדלות. ■ מהספר הקרוב "בלבבי-ביטחון" מהשיעור תפילה 112 (בטחון)

בעולם המעשה, אלה הם חיי עצבות לעצב. וזה איפה נקודת התרופה, של אדם גדול ששמח במצוות, כאשר האדם עושה דברים, שבעצם הוא עושה את מי שהוא, אז מאיפה מתחילים המעשים לנבוע, מפנימיותו.

נבאר זאת מעט, כאשר האדם עושה מעשה, יש באדם הרי הכוח הפועל שפועל את הדבר, ויש את העשייה שהוא עושה. איפה מתחיל מה שבן אדם עושה, למשל, בן אדם קם בבוקר בבית, והוא רואה שהמציאות עכשיו שהברז פתוח וזורם, אחד מהילדים קם באמצע הלילה, ולא סגר. מה הוא עושה דבר ראשון, סוגר. אז מאיפה המעשה התחיל, מכוח התנועה החיובי שבתוכו, או מהעשייה החיצונית שהולידה פעולה.

הקב"ה שברא את העולם, כביכול (תהלים קד, כד) כולם בחכמה עשית, ויאמר ויעש. מעשה בראשית - מאיפה העשייה התחילה, העשייה התחילה ממקום פנימי של טוב. העשייה באמת חלה מכוח מדת רגת דיבור, ולא המעשה. ויאמר - ויעש. אמירתו - עשייתו.

מעשים שיסודם מעין מה שבורא העולם ברא את העולם, הוא עשה מעשה אבל כאשר הוא עשה מעשה, המעשה שקדם לכך הוליד את המעשה, או הרצון הפנימי כביכול הוליד את המעשה, הרי לא היה עולם בהכרח הרצון הפנימי. זה נקרא מעשים של מעשה מצוות. על זה נאמר (עין בראשית רבה יב, ב) שהקב"ה ראה את עולמו, ושמח בעולמו. מה כוונת הדבר שמח בעולמו, שהמעשה כביכול שממנו נברא העולם, הוא מעשה שנובע מהמקום שלא המעשה הקודם לו, הכריח את המעשה שנעשה עכשיו.

בוודאי שאי אפשר להגיע למצב שהכל נעשה באופן שלם, אבל אפשר לחיות בעולם שיסודם של הדברים, שהם מונעים מבפנים, ולא מונעים מבחוץ, וזה העולם שכולו שמחה.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את ביטחונך

האדם עושה מעשה, המעשה שהוא עושה, מה תחילתו של התנועה שממנה הדברים נפעלים, מאיפה תחילת המעשה של אותה תנועה, אם המעשה נובע מההכרח לא יגונה, [וכל לשון שלא תהא מאותו בית מדרש], שכונת הדבר שהדבר נפעל מנקודת העשייה שלו, אז הוא מתחיל ממקום המעשה. אם הוא מתחיל ממקום המעשה, אז מה הם המעשים שלו, הם מעשים של עצב. אבל אם ההתחלה של המעשה שלו, נובע מהתנועה הפנימית שמניעה את מה שהוא עושה, מעשה פנימי שנובע מכוח התנועה הפנימית, שמניעה את מה שהוא עושה, נמצא שהמעשה מתחיל ממקום של שמחה. כאן העשיות שלו נקראים: אדם גדול ששמח במצוות.

זה עומק ההגדרה של לשון חז"ל הידוע, מצווה גוררת מצווה, ועבירה גוררת עבירה. מה מצווה גוררת מצווה כלומר, שהמצווה הבאה שאני עושה אותה, היא מהצד וותא הקודמת שנולדה לי כידוע. כלומר, ממקום התנועה הפנימית נולד העשייה הבאה, מה עבירה גוררת עבירה, החורבן הקודם שנפעל מכוח העבירה, מוליד עוד עבירה, אז מאיפה נפעלה העבירה, מהחיצונית.

לפי זה צריך להבין, יש בני אדם שעושים מצוות אבל הם עושים אותם, בתפיסה של עבירות. אפילו שהוא עושה מעשה מצווה גמור, הוא צריך לקנות ארבעת המינים, הוא צריך לקנות מצות, הוא צריך לקנות תפילין, נשאל אותו למה אתה קונה תפילין, יש ברירה, המניע של הדבר הוא מניע בעצם המדרגה, שנקראת עבירה. לא במדרגה שנקראת מצווה. מי שעשיותיו נובעים ממקום הנביעה הפנימית, של תוך עצמו, אז העשיות האלה הם עשיות שנקראים: אדם גדול שהוא שמח במצוות. יש לו שמחה במה שהוא עושה.

לכן להיות אדם שנמצא במדרגת, אדם גדול ששמח במצוות, יש כאן חידוש עצום, כי להיות שמח במדרגה שנקראת תורה, הרי על התורה נאמר (תהלים יט, ט) פיקודי ה' ישרים משמחי לב, זה עצם המציאות שנקרא דבר שמח. אך כאשר האדם נמצא בעולם המעשה, עצם ההימצאות שלו

לא הוא. בעצם הכוח שנקרא מעשה, כבר מונח היסוד בעומק שמוליד עצבות. המעשה הוא תולדת יסוד העפר. הרי מהעפר חל המעשה של כל העבודות קרקע, שהם שורשי כל המעשים כולם. נמצא שעצם העשייה באה ממקום שיסודה עצבות. וכן מצינו אצל עשו הרשע שנקרא עשו מלשון עשייה, מה הוא אומר על עצמו, הנני הולך למות (בראשית כה, לב), דהיינו שמתגלה לה שורש של עצבות. מצד כך בעצם כוח העשייה כמעשה, כבר מונח בו כוח של עצבות.

יש מעשים שמולידים עצבות מצד עצם המעשים עצמם, אבל יש את גם מעשה מצוות, עצם כך שיש כאן עולם המעשה שבו אנחנו נמצאים עכשיו, הכול הולך כאן לפי רוב המעשה, היום לעשותם ולא מחר לעשותם, אז ה - לעשותם הזה, כל יסודו הוא יסוד של עצבות בעצם, זה נקרא העולם השפל, על שם שנתגלה בו יסוד העפר.

אם ננסה לבדוק את המעשים שאנחנו בעצמנו עושים, יש שתי סוגים של מעשה בכללות שהאדם עושה. יש מעשה שבן אדם עושה, למשל הוא קם בבוקר והוא הולך להתפלל, הוא הולך להתפלל תפילה בלב שלם. מה מניע את מה שהוא עושה, מה מניע את ההליכה שלו, הנקודה הפנימית היא מניעה את מה שהוא עושה. אבל כאשר המעשים הם מגיעים באופן הפוך, הוא צריך ללכת לפרנסתו, והמעשים שלו למעשה נובעים מכורח המציאות, תשאל אותו למה אתה יוצא, הוא יגיד יש לי בריה, מה אני יכול לעשות, אז מה מניע את המעשה שהוא עושה, ההכרח של עולם המעשה, מניע את מה שהוא עושה.

כאשר אני עושה מעשים שזה לא אני, אז מדוע אני עושה אותם, אני עושה אותם כי יש סיבות מסוימות שהכריחו אותי, נמצא שהמעשה מתחיל מהמקום של עולם המעשה. אם הוא מתחיל מהמקום של עולם המעשה, אז הוא מוליד עצבויות בנפש. זה העומק למה שנתבאר שמעשים שיסודם מעולם המעשה, הם מולידות עצבות.

אדם גדול השמח במצות

צריך להבין את נקודת ההבדל, כאשר

כוונה

כוונה בלי מעשה לא קיים כלום. אבל כשיש את שניהם העיקר הוא הכוונה.

חובת הלבבות 004 הקדמה החיות בעבודה הצפונה

עתה נתבונן: כאשר האדם עושה פעולה, ולא משנה כרגע איזה פעולה - מושיט את ידו, הולך ברגליו, מדבר בפיו או מביט בעיניו, כל פעולה ופעולה שאדם עושה - לאיזה רובד מהפעולה האדם מודע בעת עשייתה?

ככל שאדם יותר בר מעלה, יותר פנימי, יותר חי - הוא יותר מודע למה שהוא עושה, עד המדרגה העליונה שמצינו בצדיקים יחידי סגולה, שאפילו את הריס שבעיניהם לא הזיזו אלא עם כוונה.

כאשר האדם מזיז למשל את ידו, הוא יכול לעשות תנועת הת-פשוטות או תנועת התכנסות של היד. אם הוא מודע למה שהוא מניע עכשיו את ידו, איזו רמה של מודעות יש לו, לפעולת היד גרידא או לתנועת הנפש הפועלת את הפעולה?

דע את הרגשותיך 001 ההרגשות הנפשיות מציאות ממשית

מי שעוסק בתורה יומם ולילה בלי הפסק - יתכן שבחיצוני ניות הוא עוסק בתורה בלי הפסק, אבל זה לא 'דביקות גדול' בעצם התורה עצמה. עניין עסק תורה לשמה, צריך להבין שזה לא כוונה בלבד שהאדם מכוון לשם מה הוא עוסק בדברי תורה, הוא עוסק בדברי תורה לקיים רצונו ית"ש, לידיעת התורה, ולכל שאר הסיבות שהם אמיתיים ונכונים, זה לא עניין לשמה. לשמה עניינו 'דביקות גדול בלי הפסק', איזה דביקות גדול בלי הפסק? אומר הנפה"ח "פרי חטאת לכמה המונעים עצמן מעסק התורה הקדושה בחשבם כי ענין לשמה פירושו בדביקות גדול בלי הפסק" בבורא, זה בא הנפה"ח להפקיע שבשעה שהאדם עוסק בדברי תורה הוא צריך להיות דבוק בה, אבל העסק התורה עצמה מצד התורה עצמה 'לדבר בהם לשמם' צריך להיות בדביקות גדול בלי הפסק.

נפש החיים 006 שער ד' פרק א' שבטי ישראל מודפס בספר נפש החיים

... מצד פנמיות הדברים, מצד תכלית הדברים, כל המצות כונה אחת להם, קרבת ה' ודבקות בה'.

בלבבי א' - תכלית של היהודי

סוד ההצלחה הוא "עולם ברור". נפרש, על האדם להרגיל את עצמו, שבכל דבר שמתעסק, שיצא עם דברים ברורים. אין הכוונה שכששואדם לומד גמ' לא ישאר בקושיא, זה א"א. אלא הכוונה, שיהיה ברור לו בדיוק מה הוא מבין, ומה בדיוק הוא לא מבין. להבין מה לא מבינים זהו חלק מן ההבנה. לכך יעץ הסבא, שבכל ענין, בכדי לבא לידי בירור, על האדם להגדיר לעצמו מה חשב לפני שלמד, ומה התחדש לו כרגע. אין לעשות זאת בהעברה בעלמא, צריך להשקיע בכך את מיטב הכוחות. מי שניסה זאת, יודע עד כמה עצה זו מועילה מאוד.

בלבבי ג' - פרק ה' מוסר

... שלפני כל מעשה יחשוב מדוע עושה זאת, וינסה בכל כוחו לעשות זאת לשמה ללא כל נגיעה אישית. וזו עבודה גדולה ונכבדה לכל חיי האדם בעוה"ז, וכל אחד כפי שמתקרב למדרגה זו אשריו.

בלבבי ה' - עמוד יב יסודות העבודה

אם האדם עוסק בתורה באופן שהוא נשאר בשלא לשמה ולא מגיע כלל למדרגת הלשמה, על כך נאמר כי מדות אלו מוציאות את האדם מן העולם, אבל אם הוא עוסק באופן הראוי, כמו שהרחיבו רבותינו, שכבר מתחילה כוונתו להגיע למדרגת לשמה - על זה נאמר: "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות שלא לשמה", הן על ידי קנאה, הן על ידי תאוה והן על ידי כבוד, באופן המדויק ובשיעור הנכון, וע"ז דייקא נאמר שמתוך שלא לשמה יבוא למציאות של לשמה.

תפילה 167 תורת חיים

אמנם יש מחלוקת אם מצוות צריכות כוונה אבל זה כוונה לשם מצווה אבל לא לש"ש. וכיון שקטב המעשה ועמודו בנייים על פונת הלב ומצפוננו, ראויה שתהא חכמת מצות הלב קודמת בטבע לחכמת מצות האברים. מעשה בלי כוונה קיים מצווה,

בלבביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306



בלבביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 • 12>4>2 718.521.5231 USA

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון info@bilvavi.net

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים • הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.502.2567

02.623.0294 • ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 books2270@gmail.com

בלבבי משכן אבנה

שאל לבבי

שאלות ותשובות

וירא תשפ"ג

[267]

מהארכיון



ב עקבתא דמשיחא

ג ימות המשיח

ג גאולה

ד שער הנון ודוד שכולו חייב

ה בירוד בתקופה האחרונה

ה אתם תהיו אוד לגויים

ו שער הנו"ן דטומאה

עקבתא דמשיחא

א) שמעתי בשם גאון אחד בזמנינו שהוא מקושר עם איזה צדיק נסתר שאמר שהמשיח יכול לבוא עכשיו וללחום ע"י כח התפילה שלו כמבואר בלקו"מ שהכלי זיין שלו הוא ע"י התפילה לו רק שהמשיח צריך התפילות של פשוטי העם, והנ"ל עכשיו גילה מהצדיק הנסתר שהגיע הזמן להציבור לידע מהסוד הזה של תיקון חדש שיכול לסייע את משיח, והתיקון הוא לומר אלו פרקים בתהילים בזה הסדר: פרקים ל"א, ל"ה, ל"ו, ס, סח, פ, פג, פט, קט. מה הרב חושב על הנ"ל?

ב) שאלה כללית בנוגע לזה, ככל שאנו מתקרבים למשיח, האם הגדולים יגלו סודות או גילויים מסויימים לרבים כדי להכין את העם לביאת משיח? ומהו אם שמענו גילויים אלה מצדיקים מסויימים (עכ"פ מאלו שמוחזקין להיות צדיקים) אבל הגילויים אלו אינם באים מהגדולים המפורסמים שמנהגים את הציבור התורה, האם יש להלך אחריהם או לחשוש שכל זה איננו הדרך שלנו?

ג) עכשיו שנתניה הטבעת ל"מלך קשה כהמן", ראש הערב רב, האם יש להסתכל על זה כגזירה רעה עלינו כיון שהנ"ל רוצה להחריב את כל עולם התורה, ויש לנו להיות שבורים מזה לעשות תשובה, או אדרבה יש לשמוח משום "לפני שבר גאון" וא"כ ככל שיש יותר הצלחות להערב רב אז יש לצפות למפלתם בקרוב?

ד) האם הראש הממשלה החדשה הוא הנפש של ארמילוס הרשע כיון שלא היה עד עכשיו נפש כ"כ גרוע מהערב רב כמותו?

ה) אם בחור או אברך לומד רק תורה כרגיל ואינו בונה את עולמו הפנימי ואינו עוסק בתשובה בפועל רק הוא לומד ג' סדרים ביום ומתפלל כל התפילות והוא נוהג כרגיל, האם הוא יזכה למשיח?

ו) האם ה"צדיקים" שראויים לגאולה הם כל אלה שאין להם שייכות לאינטרנט, וא"כ עכשיו הדבר שמכריע את הצדקות או הרשעות של האדם הוא אם יש לו את כלי הנ"ל או לא?

תשובה:

א. יש כמה גילויים בענין י' מזמורי תהלים, וכמה אופנים איזה מזמורים ראוי לומר, וזה אחד מן האפשרויות.

ב. הנהגת הדור בשית אלפי שנים על דרך כלל נמסרה לבעלי הפשט וההלכה, ולא לבעלי הסוד. וזהו עד ביאת משיח.

ג. יש להוסיף צער על הצער הקיים עד עכשיו, כי רב הוא, ולצפות ולהתפלל על הגאולה.

ד. לא.

ה. אם עושה כן בתמימות, הקב"ה יפתח לו את עולמו הפנימי כראוי!

ו. זו הנקודה השורשית, אולם יש את כל הענפים.

ימות המשיח

חוינו קובד, הסכסוך הצבאי האחרון, עלייה משמעותית באנטישמיות עולמית, אובדן חיים נורא בשני תקריות ספציפיות בישראל וחוסר היכולת להקים ממשלה חילונית. אנו תמיד מתבקשים להגדיל את מאמצינו בתורה, בעבודה ובחסד, בכדי להקטין את הלושן הורה ולהגדיל בין אדם לחבירו, אך נראה שמעטים הגדולים מדברים על 'יוסף המשיח' ועל המיקוד הספציפי של עבודות עולם ה' בנושא זה. זמן. אולי הרב יכול להתמודד עם זה.

תשובה:

צריך לחדד את מהות גילוי שער הנו"ן של הקדושה, ואת זה לפתח וללמד לרבים.

גאולה

(א) האם יש מקור שיהא רקידה גדולה בביאת משיח?

(ב) אם המשיח יבוא האם מבטלין ת"ת לקראתו?

(ג) בתקופת הקורונה הרב אמר שאם א' עבר תקופה זו כראוי להגיע ליחידה בתוך הבית אז הוא יזכה לקבל פני משיח. אם האדם חושש שהוא לא הגיע ליחידה שלו ולא זכה לקרבת ה' יתירה ע"י תקופה הזו האם יש לו דרך לקבל פני משיח או שכבר איבד את זכותו לקבל פני משיח?

(ד) גילוי הבעש"ט היה התנוצצות של גילויי המשיח וא"כ בביאת משיח האם יתגלה אותם גילויים לכל או שיהיה גילוי שונה? ואם יהיה גילוי חדש, האם עכשיו יכול להבין את הגילוי הזה או להגיע איליו (עכ"פ בהארה)?

(ה) מהו "משה עם תרי משיחין", הם משה כולל שניהם (מב"י ומב"ד) וא"כ איך שייך שיבוא משה וגם מב"י ומב"ד.

(ו) האם מב"י יש לו נשמת יוסף ומב"ד יש לו נשמת דוד?

(ז) כמובן שגילוי משיח בן דוד זהו תכלית הכל (אין הגמור) אמנם צ"ב דתמיד הרב מארגנשטערן מבאר שמשיח בן דוד הוא כתר דאריך ומשיח בן יוסף הוא כתר דעתיק, ועתיק גבוה מאריך וא"כ נמצא הגילוי של משיח בין יוסף הוא העיקר. ולפי דברי הרב שמשיח בן יוסף מאחד הנבראים ומשיח בן דוד יקשר כולם לא"ס אז צ"ב ביותר דלכאורה כל תכלית אחדות הנבראים (ע"י מב"י) הוא רק לגלות אחדות הנבראים בא"ס (ע"י מב"ד).

וכאן המקום להודות להרב על שהרב שליט"א תמיד מטהר כלל ישראל ובפרט הצאן קדשים מכל נדנדוד של חטא ובזה הרב מזכה אותנו לחיי נצח ע"י ההסבר הנפלא בכל פרט ובפרט של כל נושא, מתוך אהבת ישראל לכולנו נשמת ישראל.

תשובה:

א. כן.

ב. כן. אולם בפנימיות ביאתו הוא אור חדש של תורה, מאור שבתורה. ולכך בחיצוניות נראה ביטול, אולם בפנימיות אינו ביטול.

ג. אם לא עכשיו אימתי, עכשיו הזמן, ברגע זה.

ד. יהיה גילוי של הפשיטות המוחלטת, שהיא שורש לכל ההרכבות, וכל אחד ישיג את הפשיטות לפי ערכו, ואת תולדותיו, ריבוי ההרכבות לפי ערכו.

ה. חיבור ג' קווים. בן דוד - ימין, משה - אמצע, בן יוסף - שמאל. ובסוד קו אחד, זהו בן דוד.

ו. כן, והם שורש נשמה של יוסף ודוד.

ז. כבר שוחחתי עמו כמה פעמים בארוכה בענין זה, והוא סבור שבשורש משיח בן יוסף גבוה ממשיח בן דוד. ודעתי להיפך, וכן שמשיח יוסף מאריך, ובן דוד עתיק.

שער הנון ודור שכולו חייב

א) מהו הביאור בדברי הצמח צדק שהמון היה רוצה להגיע מיד אל שער הנון דקדושה שכן דרך הקליפות לחטוף כל המדרגות בב"א בלי מתינות, וזה היה סוד מפלתו, כיון שהרצון להגיע מיד אל כל המדרגות הוא הכשלון של האדם. זה דבר תמוה דא"כ נמצא שהמון לא היה כ"כ רע אלא היה לו רצון קדוש וכמו כולנו שיש לנו שאיפות להגיע אל כל המדרגות ובלי מתינות ולא עוד אלא שזהו גופא סוד העבודה באחרית הימים לחטוף כל מדריגות הקדושה ע"י מסירות נפש והגעה מיד אל שער הנון דקדושה, וא"כ איך יתכן שהמון העמלקי הרשע היה לו רצון קדוש כזו. (ב) האם יש דרך להפוך הדור שכולו חייב לדור שכולו זכאי או שזה יעשה רק ע"י משיח? (ג) למה דור הזו דור שכולו חייב, וא"ת משום השימוש באינטרנט, הלא ב"ה רוב עולם התורה כנראה אין להם שייכות לאינטרנט, ואע"פ שהכלי הזה פורצת יותר ויותר לעולם שומרי תו"מ מ"מ לא מצינו עכשיו שזה מצוי אצל רוב הבני תורה, וכיון שבני תורה הם נשמת הדור א"כ למה הנהגת ההמון עם גורם שהדור יהא דור שכולו חייב.

תשובה:

א. רצונו היה בהלבשה מצד הקלקול ולא מצד התיקון.

ב. רק ע"י משיח, או הארת משיח.

ג. כבר נתבאר באורכה בתשובה מהו דור שכולו חייב, כולו, או רובו, או מהות של העדר, כמ"ש המהר"ל.

בירור בתקופה האחרונה

לכבוד הרב שליט"א, כמו שהרב מדבר וכמו הרבה יהודים מרגישים שאנחנו ממש בתקופה האחרונה לפני ביאת משיח צדקינו. רצינו לשאול

- א. איזה זיכוי הרבים אפשר לעשות דבר שיועיל לרבים שמתאים לעשות לדורינו?
- ב. הרבה יהודים נופלים ר'ל ליצר הרע לטומאת המדיה ואני מרגיש שאני לא מצליח לבכות גם בתיקון חצות מה הסיבה לכך. ומה אפשר לעשות כדי שאני יוכל להתצער באמת? .
- ג. למדתי מספר פעמים את ספר בלבבי א ועז רצוני לקנות את האמונה שאני ירגיש במוחש ובתמדיות את ה יתברך. ואני לא מרגיש שזה קונה קנין בנפשי. מה אפשר לעשות? והאם לשנן את האני מאמין הראשון זה יוכל להואיל? .
תודה רבה לרב ותזכו למצוות

תשובה:

- א. בירור מהות שער הנו"ן דקדושה, והצורך והדרך להתחבר אליו.
- ב. נצרך זיכוך הלב שירצה בגילוי הבורא ושיהיה לנבראים טוב. ולא רק רצון לרצות.
- ג. כן, שינון מתוך חיבור שכלי ולבבי.

אתם תהיו אור לגויים

- שלום לרב, א- הדיון הכי בוער בין היהודים לבין הערבים הינו מי היה ראשון בשטח ישראל מי קדם למי בבעלות על שטחה של ישראל ע"פ המקורות מהי האמת?
ב- האם הרב חושב שניתן ליישב ויכוח זה, לפתור אותו וליצור מצב של באמת שלום או שמוכרחים לחכות למשיח שיעשה את העבודה?
ג- האם התורה אכן מעודדת את עניין ההתנחלויות למרות שמעוררות מתח רב ביחסים עם הערבים?

תשובה:

- א. כתב רש"י מחז"ל, בתחילת התורה, ומה טעם פתח בבראשית, משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אומות העולם לישראל, לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם, כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם, וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו.
- ב. זוהי גלות בין בני ישמעאל, והיציאה ממנה רק ע"י משיח, לעת עתה יש בזה עליות ומורדות, וניתן להגיע להשקטה חלקית בלבד.
- ג. השאלה מורכבת מחיצוניות ומפנימיות. חיצוניות - חלקם גורמים הגנה ושמירה מפני הפורעים, וחלקם יוצרים מתח יותר. ונצרך שיקול דעת עדין על כל מקום ועל כל עיתוי מה ראוי לעשות. פנימיות - החזרה לארץ ישראל, במדרגת "אור", זהו חלק מתהליך ארוך של הארה, ובפרט משנת ת"ר, שנפתחו שערי החכמה, כנודע, בבחינת בשנת שש מאות לחיי נח נפתחו ארובות השמים, שערי חכמה ופנימיות. אולם

במדרגת "הכלי", שולטים הערב רב על האחיה בארץ ישראל, ולכך אין לנו חלק בכך כלל וכלל. כל החזרה לארץ ישראל באופן של "שלטון", לעומת חזרת תלמידי הבעש"ט והגר"א, אינו רצון ה', אלא שליטת הערב רב.

שער הנו"ן דטומאה

(א) האם יש מקור לדברי הרב שהדור הזה נמצא בשער הנו"ן דטומאה ע"י האינטרנט.

(ב) האם יש רמזים בחז"ל ובמפרשים שהדור האחרון יהיה בשער הנו"ן דטומאה.

(ג) והאם יש מקור בחז"ל ובמפרשים, על תופעה של האינטרנט בדור האחרון.

תשובה:

א. שער הנו"ן, כח אחדות של כל הפרטים יחדיו. עיין לשון זוהר חי (בראשית, א, ע"ב) וז"ל, שער הנו"ן הכולל כל המ"ט, והוא כתר עליון שבהם, ואינו חלק שער פרטי, כי הרי כולל כל המ"ט שערים. וכלי זה הוא כולל כל פרטי הנבראים בתוכו. ולכך בהכרח שזהו שער הנו"ן דקליפה, כי גונז בקרבנו הכל, ובפרט את הטומאות יחדיו, וזהו שער הנו"ן דקליפה, כל הטומאות יחדיו.

ב. עיין בהרחבה בספר הדור האחרון.

ג. כנ"ל אות א'. ועיין חת"ס, תורת משה (דברים, לב, לג) וז"ל, ובטומאה יש ג"כ נו"ן שערי טומאה, ושער הנו"ן בטומאה הוא להבדיל כמו בקדושה, שאין שער הנו"ן יכול אדם להשיגו, ה"נ [בטומאה], וכשיבוא אדם לזה שער יש לו אחיזה לקדושה (וזהו כלי זה שיש לו אחיזה לקדושה), לכך טמא בגימט' נו"ן, רמז מ"ט בפני עצמו, ואות אל"ף ג"כ בפני עצמו, וזה מי יתן טהור מטמא, לא "אחד", היינו אותו אחד שהקב"ה מהפכו לקדושה. וזהו ראש פתנים אכזר, הוא ראש הטומאה, הלא הוא כמוס עמדי וקשור בקדושה, עכ"ל.

ועיין ספר מצת שימורים (שער התפילין) וז"ל, ולכן נקרא "ינון שמו", להורות על תרי נוני"ן שמתגלה עליו לעת"ל, ואז (כאשר יתבטל שער הנו"ן דקליפה) ויתגלה שער החמישים של נו"ן שערי בינה. ועיין עוד אור לשמים (בא, ד"ה ולא יכלו לתמהמה. ופרשת יתרו, ד"ה בחדש השלישי).

ועיין אור החיים (שמות, ג, ח) וז"ל, "דורות האחרונים באמצעות תורתם ישיגו ליכנס לשער הנו"ן, ולהוציא בלעו מפיו".

[הערת עורך אור החיים (שמות, ג, ח)]

הנה למה שקדם לנו כי עיקר הגלות הוא לברר הניצוצות שנטמעו בנ' שערי טומאה וכמו שצינתי דבר זה כמה פעמים בזה יונח דעת בב' השאלות כי אם היה מוציאם קודם זה היו מפסידים בירור החלק ההוא, ותדע שעם ה' השיגו בבחינת כללותם הכלול במשה שנתיחס בשם עמו השגת מ"ט שערי בינה, וטעם שלא השיג שער החמישים הוא לצד שאין המושג אלא בהשתדלות המשיג ולצד שישאל לא נכנסו בנ' שערי טומאה לברר אותו לא השיגו בחינת הקודש שכנגדו, והובטחנו כי לעתיד לבוא ישפיע בנו אל עליון תורת חיים שבשער החמישים והשגתו הוא באמצעות הגליות ובפרט גלות האחרון אנו משיגים הדבר. וטעם שנסתכנו ישראל במצרים בבירור שער הנ', לצד שלא היו בני תורה מה שאין כן דורות האחרונים באמצעות תורתם ישיגו ליכנס לשער הנ' ולהוציא בולעו מפיו, ואז ספו תמו בחינת הטומאה. ומעתה כל שהיה ה' מוציא ישראל קודם זמן כל שהוא היו ממעטים הבירור והיו מתמעטים במושג ולזה הוציאם בנקודה האחרונה של מ"ט קודם שיכנסו לשער הנ', והוא אומרם ז"ל וגאלם מיד. (פסחים פ"י מ"ה לג"י הרמב"ם):

לקבלת העלון השבועי בדוא״ל,
וכן מקובץ שאלות ותשובות
לפי סדר הפרשיות,
יש לשלוח בקשה לכתובת:
info@bilvavi.net

[לקבלת העלון השבועי
והשו״ת דרך הפקס,
יש לשלוח בקשה
למספר הפקס]
03-548-0529



לבירורים בנושאי ״בלבבי משכן אבנה״
ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052-763-8588
פקס 03-548-05294
ת.ד. 16452 ירושלים 9116302
info@bilvavi.net



שיעורי מורינו הרב שליט״א
מופיעים ב״קול הלשון״
ישראל 073.295.1245
USA 718.521.5231

שְׁנֵי הַיּוֹמִים לְנֶגְדֵי תְּמִיד



שולחן ערוך

אורח חיים

חלק ראשון

הלכות הנהגת אדם בבוקר
(א'-ה')

בירור הלכה



הלכה פסוקה



פירוש על דרך הסוד

ממחבר סדרת הספרים

בלבבי משכן אבנה

החפץ לקבל את העלון השבועי בדוא"ל,
ישלח בקשה לכתובת:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון השבועי דרך הפקס
יש לשלוח בקשה למספר: 03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות הגדולות
של הדפסת הספרים לזיכוי הרבים
ניתן לתרום באופן הבא:

מרכז הצדקה
ישראל: טל: 1-800-28-28-28
USA: טל: +972-2-5025580

צריך לפרט
קרן 4387 - בלבבי משכן אבנה

לפרטים נוספים ולהרשמה והקדשות

©

כל הזכויות שמורות

לשמיעת שיעורי הרב שליט"א
ב'קול הלשון' במספר ישיר:
ישראל 073.295.1245
USA 718.521.5231

ליצירת קשר בכל ענייני הספרים:
מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100

עַם הַיִּם הַיָּא לַמַּחְזִיקִים בַּה וְתוֹמְכֵיהָ מֵאֲשֶׁר

מוקדש לעילוי נשמת
יהודה בן אברהם ז"ל
יחזקאל יהודה ב"ר יעקב מנחם ז"ל
אליעזר משה לייב ב"ר נתן ז"ל
יעקב ב"ר מיכאל ז"ל
יצחק ב"ר יעקב ז"ל



מוקדש לעילוי נשמת
יהודית חוה בת ב"ר יששכר בערל ע"ה
דבורה בת ב"ר יהודה ע"ה
מינא בת ב"ר קלמן ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה

תוכן ההלכות

סימן א - דין השכמת הבוקר

בירור הלכה • הלכה פסוקה • פירוש על דרך הסוד

ז סעיף א.

ט סעיף ב.

יא סעיף ג.

יג סעיף ד.

טז סעיף ה.

סעיף ו.

סעיף ז.

סעיף ח.

סעיף ט.

א יתגבר פארי לעמוד בנקר לעבודת פוראז שיהא הוא מעורר השחר

בירור הלכה - סעיף א':

יתגבר כארי: וכתב בטור וז"ל, ואמר גבור כארי, כנגד הלב, כי הגבורה בעבודת השם יתברך היא בלב, עכ"ל. וכתב הט"ז (ס"ק א) וז"ל, ואמר כארי, כי טבע הארי אשר אין לו יראה משום בריה, כמ"ש מקולם לא יחת וכו', כן לא יעלה על האדם מורא יצרו אף שהוא תקיף ממנו, עכ"ל. וכתב בשערי תשובה (ס"ק א) וז"ל, ויראה שהוא ע"ד שאמרו ביומא ס"ט, נפק אתא כגוריא דנורא מבית קה"ק, ולזה אמר שיתגבר כארי נגדו. וכתב בפרי מגדים (אגרות, אגרת ד') וז"ל, לא יותר, פן יתגרה בו, עכ"ל.

וכתב בהערות הרב י"א לנדסברג וז"ל, יתגבר כארי. כתב הט"ז (ס"ק א) עיקר גבורה כנגד היצה"ר וכו'. נ"ב, עיקר הגבורה לעסוק בדברי תורה. יעויין ירושלמי ברכות פ"ב ה"א. התורה נקראת "ארי", ומזה כמו "אוריתא" (היינו אוריתא מלשון ארי), עכ"ל.

לעמוד בבוקר: וזמן הקימה: כתב השו"ע "שיהא הוא מעורר השחר". והוסיף הרמ"א בהגהתו "ועל כל פנים לא יאחר זמן התפלה שהציבור מתפללין" (ולא רק שלא יאחר זמן תפלה, כ"כ המפרשים). ובח"ד (פרק ט, ז) כתב וז"ל, יתגבר כארי מחצות הלילה (עיין מג"א, ס"ק ד) ואילך, ויקום להדר ולשבח לפניו ולהתבודד ולהשתעשע בו וברינת תורתו כדוד, כדכתיב חצות לילה אקום להודות לך, עכ"ל. ועיין רש"י (תהלים, קח, ג) וז"ל, ואני מעורר השחר, שאני קם בחצות לילה, עכ"ל. וכתב הרש"ש (נהר שלום, הקדמת חצות דף כ, ע"א) וז"ל, באופן שאחר שש שעות מ"ב שעות הלילה כנ"ל, אז הוא חצות הלילה ממש, ותיכף ומיד יתגבר כארי לקום משנתו, ויזהר מאד שלא יעבור חצות והוא ישן, כי אם יעבור חצות והוא ישן אז הוא טעים טעמא דמותא, ומתדבק ומתקשר ברזא דמותא, עיי"ש. אולם עיין זוה"ק (שלח, קסז, ע"א) דמך

עד צפרא". וז"ל הרמב"ם (הלכות דעות, פ"ד, ה"ד) היום והלילה כ"ד שעות, די לו לאדם לישן שלישי, שהוא ח' שעות, ויהא בסוף הלילה, כדי שתהיה מתחילת שינתו עד שתעלה השמש ח' שעות, נמצא עומד ממטתו קודם שתעלה השמש, עכ"ל.

ובירור הדברים שישנם ג' דינים. א. להיות נעור בנקודת חצות (ונחלקו הפוסקים (עיין מג"א ס"ק ב' ושאר נושאי כלים, ובפרט בפמ"ג) מהו חצות, האם שעה קבועה או משתנה, ואכמ"ל). ב. להיות ניעור בנקודת עלות השחר. ג. להיות ניעור כל אורך הזמן (וגם בזה יש כמה הבחנות, ואכמ"ל). ולפ"ז יש לדון באפשר לו לקיים אחד או שנים מהם, מה עדיף, ואכמ"ל. והדברים מפורשים בשער הכוונות (דרושי הלילה, דרוש ז) וז"ל, ודע כי העיקר הוא שצריך להשתדל בכל כחו לעסוק בתורה "כל חצות הלילה עד שיעלה עמוד השחר וילך להתפלל ולא יפסיק בשינה כלל", ודבר זה אין למעלה ממנו. אבל אם אין באדם יכולת להיות נעור כל חצות אחרונה של הלילה, אז יקום ממש בחצות ויבכה על החורבן כמו חצי שעה כנ"ל, ואח"כ תעסוק בתורה שעה אחרת ותכוין לשני הכוונות הנז' (יעו"ש), ואח"כ תחזור לישן ובלבד שתחזור ותקום כמו חצי שעה קודם עלות השחר ותחזור לעסוק בתורה באופן שקודם שיעלה עמוד השחר תהיה מתקשר עם השכינה וכו', וז"ס אעירה שחר, אני מעורר השחר, כי העיקר הוא "שיהא ניעור בעת עמוד השחר", עכ"ל. ובזה סרו כל ספקות האחרונים מהו כוונת שיהא מעורר השחר, נץ החמה או סמוך לו, או עלות השחר או סמוך לו וכד'.

וביאור אעירה השחר, יעויין בט"ז (ס"ק ב) ובפרי מגדים (בביאור משבז"ה, אות ב) שהוא אתערותא דלתתא. וביאור השחר היינו כנסת ישראל וקדושת ישראל, יעו"ש. ובמגיד דבריו ליעקב (אות ח) כתב

ואזי יטול ידיו באיטיות, ולהיפך אם יטול ידיו בכיור יהא לו מים ברווח ועי"ז יטול כראוי יותר ובמהירות, יש להקל לסמוך על כלל הדין של כולא ביתא כד' אמות דמי. ויאמר מודה אני אחר שעשה צרכיו ונטל ידיו, ואף שמותר לאמרו קודם נטילת ידיים, מ"מ עי"ז מעכב הטומאה על ידיו.

ואזי ילבש בגדיו, ולא קודם לכן, ראשית, כי עי"ז מעכב עשיית צרכיו וכן הנטילה ומשהא ידיו עם רוח טומאה. וכן מפני שאין לנגוע בלבושיו בידיים עם רוח רעה.

על דרך הסוד - סעיף א':

טעם הדבר, יתגבר כארי, כי הנה השחר, זמנו של הצרהם שתקן תפלת שחרית, וכתב ציה "וישכס" הצרהם צקק (עיין צרכות, כו, ע"ב). וכתב ציה "מי האיר ממזרח לדק". וצפרטות יותר אמרו (זוה"ק, ח"ב, קיט, ע"ב) צקר דאצרהם איהו חסד, דא סליק יתיר ציומא צפורקנא, אצל שחר אקדים ליומא דפורקנא, ומאי איהו, נלח דשכינתא, מסטריה אסתקריאת אילת השחר. ועוד אמרו (שם, ח"ג, רמג, ע"א) וישכס אצרהם צקק (צראשית, כג, ג), צריש שעתא קדמאה צסוף השחר, דאיהו נלח יעקב דתמן (תהלים, כג, א) למנלח על אילת השחר, לנטלא נוקמא מסמאל דנגע צירך שמאלא דיעקב, דאיהו הוד וכו'.

והנה כתב פני אריה אל הימין (יחזקאל, א), ואמרו (תיקוני זוהר, כה, ע"ב) אריה מקבל עליה י' צמותא, וצומנא דאיהו צימינא, דאתמר ציה ופני אריה אל הימין, לארבעתם, הרואה להחכים ידריים. ושם (קכג, ע"א) אמרו, י - אסתכל, ה - ושמע, ו - ומריח, ה - ומלל, צאלין ד' תקונין. אריה דא ראייה (אותיות שוות, אריה - ראייה), ואתמר פני אריה אל הימין לארבעתם (וזמן הראיה מתחיל בשחר, מישכיר צין תכלת ללן וכו').

חולס מאידך אריה גימט' גצורה, וכן ארי אותיות ירא, וכמ"ס צפירוש הראצ"ד (ספ"י, פ"א, מ"א) וז"ל,

וז"ל, ודהע"ה אמר אני מעורר השחר, לשון דרישה אני מעורר שהקב"ה ידרוש את ישראל (מלשון אשחרך), עכ"ל. ובליקוטי הלכות על אתר כתב וז"ל, מעורר השחר, היינו הנקודה הטובה, שהיא בחינת שחר, בחינת שחורה אני ונאווה, עי"ז אוכל להתעורר משנתי ונפילתי וכו' כנ"ל, עכ"ל. ועיי"ש הלכה ד-ה.

ובעומק, בבחינת שנה - זמן, זהו שחר כפשוטו. ובבחינת נפש, זהו מדרגת שחר. והקדושים שבישראל שלא הקפידו על זמן של שחר, מ"מ הקפידו על מדרגת שחר בנפשם, ודו"ק היטב. שכל דבר שאינו חיוב לדינא אפשר לקיימו בבחינת זמן או בבחינת נפש.

הלכה פסוקה - סעיף א':

יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, שיהא הוא מעורר השחר. והעיקר שיהא נעור בנקודת חצות, ובנקודת עלות השחר. ועיקר זמן תיקון חצות, בחצות ממש, ונמשך זמנו עד עלות השחר. ובשעת הדחק יכול לאמרו מתחילת משמרת שניה, וכן לאחרו מעט אחר עלות השחר. ועכ"פ לא יאחר זמן התפלה שהצבור מתפללין.

וראוי לחבר יום ולילה בתורה או בתפלה, הן בבקר והן בערב. והכל תלוי במשקל החסידות שיהא שכלו ולבו פנויים ומיושבים לעבודת קונו. ומיד כשיתעורר משנתו, ואינו רוצה לישן, יטול ידיו אף שנשאר מושכב, וזאת לאחר שהות מועט של השקטה. ואם נצרך לנקביו באופן שאסור להשהותם (עיין סימן צ"ב) יקדים עשות צרכיו לנטילת ידיים. ושם יטול ידיו. ולכתחילה ראוי שיהא מים לנטילתו סמוך למטתו, אולם באופן שיש חשש תקלה, כגון שיעיר אחרים או שמים אלו הטמאים לא יזהרו בהם כראוי, יש להקל ולסמוך שכולא ביתא כד' אמות דמי, ובעל נפש ילך פחות מד' אמות, ועדיף מלילך במרוצה שלא לשהות רוח רעה על ידיו, כי ע"י המרוצה מסלק ישוב דעתו. וכן אם יטול ידיו סמוך למטתו יהא לו מים בצמצום

חסד, לפני אריה אל הימין, ומ"מ נכלל זו הגזורה, שכן אותיות אריה הן אותיות יראה, וגימטו גזורה, כי אין שלימות החסד אלא בכללות הגזורה, עכ"ל. וכן נודע שג"פ חסד עולה אריה, עיי"ש (ועיין פרדס רימונים, שער כא, פ"ג, בסוד שם ארצית"א). ומעין כך עיין צרדצ"ז (שה"ש, פ"ב, פסוק ד') וז"ל, פני אריה וכו', היותר אכזרי שבחיות שהוא דורס ואוכל, ואיך אנו מכניס אל הימין שהוא מקום החסדים הגמורים בלשון אריה. דע כי תשובת דבר זה תצין מהכתוב ויעקד את יצחק בנו, כי היה נריך אברהם כח ואכזריות לעקוד את יצחק בנו ולכוף למדת הדין, שאלמלא כן אין העולם מתקיים, וכו', ולכן היה נורת אריה מן הימין לחזק את מימי החסד לכבות את האש, עכ"ל.

וזהו "תגבר כארי", ודייקא לעורר השחר, שזהו כאברהם.

לאריה "נתן" כח וגזורה, אריה בגימטו גזורה, כמ"ש רז"ל וגזור כארי. ואל תתמה פני האריה אל הימין, כי כל היצירות זכח כל אחד מי"ס (היינו שכל אחד יש בו את כל י"ס), אמנם שרשם עיקר צלח ממהם (והאריה עיקרו חסד, ימין, "ונתן בו כח וגזורה"), עכ"ל. והוא בסוד שיד ימין חזקה מיד שמאל (בסוד המיזוג והחילוף, ואכמ"ל), ושמאל נקראת יד כהה.

וכתב בעבודת הקדש (ח"ד, פי"ז) וז"ל, פני אריה אל הימין כנגד אברהם, והיה ראוי להיות בשמאל להורות על גזורה, גזורה עולה אריה, והפוך וקרי יראה. ואמנם נהפך אל הימין להורות על גזורת אברהם שנתגבר על יצרו כארי והלך לשחוט את בנו יחידו, ונכלל השמאל שהוא יצחק צימין שהוא אברהם, ונאמר לו עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה, ירא הפוך וקרי ארי, עכ"ל. ועיין של"ה (עשרה מאמרות, מאמר ב', אות ז') שכתב כן. ומעין כך כתב בקהלת יעקב (ערך אריה) וז"ל, אריה צחינת

ב

הַמִּשְׁפָּחִים לְהִתְחַנֵּן לְפָנַי בּוֹרְאוֹ, יִבְנוּ לַשְּׁעוֹת שְׂמִי שְׂתַנּוֹת הַמִּשְׁמְרוֹת שֶׁהֵן בְּשִׁלְיִשׁ הַלְיָלָה וְלִסוּף שְׁנֵי שִׁלְיִשֵּׁי הַלְיָלָה וְלִסוּף הַלְיָלָה, שְׂהִתְפַּלֵּה שְׂהִתְפַּלֵּל בְּאוֹתָן הַשְּׁעוֹת עַל הַחֲרָבָן וְעַל הַגְּלוּת רְצוּנָה.

בירור הלכה - סעיף ב':

ויקהל, והובא בשו"ע הרב). וכן למ"ד ד' משמרות הוי לילה, סוף אשמורה ראשונה הוא זמן של דין (עיין תיקונים, תיקון סט, קיא, ע"ב. ועיין זוה"ק, רע"מ, פנחס, רמו, ע"א, שג' משמרות כנגד ג' הנודעים כהנים לויים ישראל, שהם כנגד ג' אבות, וד' משמרות אף כנגד דוד, יעו"ש). וכמ"ש ברקאנטי (וירא, כב) וז"ל, במשמרת ראשונה חמור נוער, כי אז תחלת ממשלת הדין ושלוחיה שולטין בעולם שנאמר מפחד בלילות. המשמרה השניה אז תוקף הדין, עיי"ש. אולם יעויין פע"ח (שער ק"ש על המיטה, פרק יא) שעד חצות נקרא ליל, והוא דין קשה, ומחצות נקרא לילה, והוא דין ממותק. וע"ע שם (שער תיקון חצות, פ"ב). ועיין עוד בזהר חדש (אחרי מות, עת, ע"א). והזמן שני

המשכים: נתבאר לעיל שיש ב' זמנים שראוי להשכים. א. נקודת חצות. ב. נקודת עלות השחר. ובסעיף זה נתחדש זמנים נוספים. א. סוף שליש ראשון של הלילה, והיינו סוף אשמורה ראשונה. ב. סוף שליש שני של הלילה, והיינו סוף אשמורה שניה.

והנה סוף שליש ראשון הוא קודם חצות. ונודע (עיין זוה"ק, לך לך, צב, ע"א, ובעוד הרבה מקומות בדברי רבותינו כנודע) שלילה עד חצות הוא זמן של דין (עיין פע"ח, שער הנהגת הלימוד, פ"א). ולכך זהו חידוש שזמן סוף שליש ראשון של לילה הוא עת רצויה לתפלה (ומקורו בזוה"ק

רצויה וקרובה להתקבל, אלא שכיוון שמשנתתף בהדי שכינתא קרובה תפלתו להתקבל. ועיי"ש שיש משמרות מלאכים לקילוס, ולפ"ז זהו עת קילוס, עיי"ש. ובדקות, ע"י שהוא שואג, מעורר אותנו לשאוג כנגדו. וזהו אתערותא דלעילא הגורמת אתערותא דלתתא. וזהו היפך אעירה השחר, שביאר הט"ז והפמ"ג כנ"ל שהוא אתערותא דלתתא, ודו"ק. שבעלות השחר מדין עלות השחר זהו אתערותא דלתתא, ומדין סוף אשמורה שלישיית זהו מדין אתערותא דלעילא. ואמרו (תמיד, לב, ע"ב) תני ר' חייא, כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו, שנאמר קומי רוני בלילה לראש אשמורות. ולפ"ז זהו המהות שכינה כנגדו, הוי"ה צלך, ודו"ק.

הלכה פסוקה - סעיף ב':

המשכים להתחנן לפני בוראו, יכון לשעות שמשנתנות המשמרות, שהן בשליש הלילה ולסוף שני שלישי הלילה ולסוף הלילה, שהתפלה באותן השעות על החורבן ועל הגלות רצויה. ועיקר הזמן להתפלל הוא חצות הלילה, והוא עת רצון. וכן בזמן חילוף המשמרות, ועיקרם לפי חשיבותם: עלות השחר, שהוא סוף משמרה שלישיית. סוף משמרה שניה, סוף משמרה ראשונה.

על דרך הסוד - סעיף ב':

ומקור הדברים נספר הפליאה (ד"ה ומאין יצא עזרי). ואמרו (זוה"ק, ח"ג, רמז, ע"א) לשלשה לריך כוס, קא רמיז, קדושה לך ישלשו. ולא עוה, אלא צאוריתא לא נחתא פחות משלשה, כהניס לויס ישראלים, תורה נביאים כתובים, צירח תליתאי, ציוס תלתאי. ודא צינה יה"ו, וצינינה אתמר, שלש משמרות הוי הלילה. מלכות ה' רביעית, עלה אתמר ארבע משמרות הוי הלילה, וש' צתלת ענפיין לקבל תלת משמרות, וש' צארבע אנפיין לקבל ארבע משמרות. ועיין ליקוטי הש"ס (ברכות, ג, ע"ב) שלש משמרות אלו הם כנגד שלש תפלות של יוס שהתקינו שלש האצות שקודן צנחינת הפנימיות, אצל של

שהוא סוף שלישי שני, הוא אחר חצות שהוא זמן של רחמים, אלא שנתחדש בפרטות סוף אשמורה שניה שהוא רחמים ביחוד.

והזמן השלישי, סוף שלישי שלישי, יש בו הארה מכמה טעמים. א. מדין עלות השחר, כנ"ל. ב. מדין סוף אשמורה, והיינו סוף אשמורה שלישיית. ג. כמ"ש המג"א (ס"ק א) בשם השל"ה וז"ל, בשל"ה כתב סוד לחבר יום ולילה ב"תורה" או ב"תפלה", הן בבוקר והן בערב. ועיין ספר סדר הזמנים (סימן ד).

להתחנן: מקור הדברים כמ"ש בב"י, הוא הרא"ש (ברכות, פ"א, סימן ב). וז"ל, דתניא, ר"א אומר שלש משמרות הוי הלילה (וכנגדו נאמר במן שלש פעמים לשון של משמרת, עיין פסיקתא זוטרותא, בשלח, טז, לב), ועל כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג כארי (ולכך יתגבר כארי כמ"ש בסעיף א', ודו"ק) שנאמר ה' ממרום ישאג וממעון קודשו וגו' שאוג ישאג על נוהו, ואיתמר נמי אמר שמואל בר מרתא משמיה דרב, ג' משמרות הוי הלילה ועל כל משמר ומשמר הקב"ה אומר אוי לבני שבעונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתם לבין אוה"ע. וראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג באותה שעה ולשפוך תחנונים על חורבן ביהמ"ק, שנאמר קומי רוני בלילה לראש אשמורות, עכ"ל. והטור הוסיף, והתפלה שיתפלל אדם באותה שעה על החורבן והגלות רצויה וקרובה להתקבל. ואחריו נמשך השו"ע. ומעין כך איתא ברשב"א.

אולם באמת לא מבואר בגמ' שהוא עת רצויה לקבלת התפלה. ויתר על כן איתא בתשובות הגאונים (סימן ק, בשם רב האי גאון) וז"ל, ומשל לתלמיד היושב לפני רבו ורואה לרבו שמיצר, הוא מיצר עמו, עכ"ל. ובדקות דייקא אמרו שם זה למ"ד סוף אשמורה ראשונה ואמצעית דאמצעיתא ותחילת משמרת אחרונה, שהוא כנגד תורמין את המזבח בג' זמנים אלו, יעו"ש היטב. ולפ"ז זהו עת להצטער בצער השכינה, אולם אינו בהכרח שבשעה זו התפלה

ועוד אמרו (שם, מדרש הנעלם, ה, ע"ב) "וזכל משמרה ומשמרה כל כת וכת אומרת שירה", וזמשמרה האחרונה שהיא צסופה, והיא לעת הצקר, כל הכוכבים והמזלות והמלאכים הנקראים בני האלקים, הם אומרים שירה, שנאמר צרן יחד כוכבי צקר וגו'. ועיי"ש בהרחצה (ו, ע"א) שזמשמרה ראשונה אומרים המלאכים הנקראים "אישים", ואומרים מה אנוש כי תזכרנו וגו', ותחסרהו מעט מאלקים וכבוד והדר תעטרהו וגו', ה' אדונינו וגו'. וזמשמרה שניה אומרים המלאכים הנקראים "חשמלים ואראלים", ואומרים הצו לה' בני אלים. וזמשמרה שלישית אומרים המלאכים הנקראים "אלקים", ואומרים וה' לעולם יש צ וגו'. ועיי"ש (מ, ע"ב), וזוה"ק (ח"א, ללא, ע"א), ותיקונים (תיקון כ"א), וצגר"א (שם). ועיינ בהרחצה גדולה צענין המשמרות צספר צרית מנוחה.

ועיינ עוד ילקוט ראובני (מטות, אות סא) צסם הגליא רזיא. ולקוטי הש"ס לצגר"א (תענית, פ"ג). ולשם (ספר הדע"ה, ח"ב, דרוש ג, ענף ו), וזהר חדש (אחרי מות).

המלאכים הן צצחינת החילוניות להיות צעולמות. והיינו אצות צחינת חג"ת ומלאכים צחינת נה"י, כמ"ש הרמ"ז (שמות). (ועיינ גר"א תיקון י"א מתיקונים אחרונים). אולם צמערכת האלוקות (פרק יצ) כתצ להיפך, שהלילה צחינת חג"ת והיום צחינת נה"י, והיום הולך אחר הלילה. ועיינ שושן סודות (אות רמ"א) סוד ג' משמרות הוי הלילה. וערכי הכינוים לרמ"ז (אות מ"ס, רז"א).

וצפרטות יותר סדר המשמרות ומהות העבודה צהם נתצאר צזהר חדש (פח, ע"א), ויהי צחלי הלילה, תנן, תלת משמרות הוי הלילה, ועל כל משמר ומשמר הקצ"ה יושצ ושואג כארי. וצכל משמרה ומשמרה מלאכין ידיעין ממנן צלילא צחלין תלת משמרות. צמשמרה הראשונה, אינון מלאכין דאמרין שירתא צריש לילא, ומאי קאמרין לדוד מזמור לה' הארץ (וכו', עיי"ש). משמרה שניה, תמן אינון ממנין אחרנין, איקרון אצלי ציון דקא מתאצלי על חורצן צית המקדש (דזהו השורש לתיקון חצות אמנע - חצות של משמר שני, מעין מ"ש צגמ' צצרכות), עיי"ש בהרחצה.

ג ראו לְכֹל יִרְא שָׁמַיִם שְׂיֵהָא מֵיֵצֵר וְדוּאָג עַל חֲרַבְנ בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ.

בירור הלכה - סעיף ג':

של סעיף ב', וכן מבואר בטור. אולם במג"א משמע שלא קאי דוקא על סעיף ב' אלא זו הוראה כללית שיהא מיצר ודואג על חורבן ביהמ"ק, שכתב (בס"ק ה') וז"ל, חורבן ביהמ"ק - כתב של"ה (שער האותיות, אות ק', ד"ה בזהר פרשת תרומה) שבכל סעודה יאמר על נהרות בבל. ובשבת יאמר מזמור בשוב ה' את שיבת ציון, עכ"ל. והרי שהגדיר מתי יהא מיצר ודואג לאו דוקא בזמן חילוף משמרות או חצות. ויתר על כן מבואר בבאר היטב שכתב (ס"ק ז) וז"ל, אבל התפלה והתורה יהא בשמחה, עכ"ל. ולכאורה לא קאי רק על תורה ותפלה בזמן חילוף משמרות שכתוב קומי רוני בלילה שזהו עסק התורה והתפלה כמ"ש בברכות (ג, ע"ב), אלא נראה שכוונתו על כל היום. וזהו שאמר

אולם לא כתב מתי יהא מיצר ודואג (ועיינ טור). אולם בשו"ע הרב על אתר סעיף ח' כתב וז"ל, טוב להשכים קודם אור הבוקר להתחנן לפני בוראו בשעות שמשנתנות המשמרות שהן לסוף שליש הלילה ולסוף שני שלישי הלילה ולבסוף הלילה שבאלו הזמנים הקב"ה זוכר לחורבן בית המקדש וכו' לכן התפילה שיתפלל האדם באותה שעה על החורבן והגלות רצויה וקרובה להתקבל (עד כאן הוא דברי השו"ע סעיף ב' מדברי הרא"ש), לכך ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג "באותה שעה" ולשפוך תחנונים על חורבן ביהמ"ק כמ"ש קומי רוני בלילה לראש אשמורות, עכ"ל. ולדבריו סעיף ג' הוא המשך

שכל היום יהא מיצר, אולם התורה והתפלה יהא בשמחה.

אולם נראה שיש מן האחרונים שנראה שהבינו שכאן כתב המחבר אמירת תיקון חצות (שאותו הזכיר המג"א סעיף, ס"ק ד). שזהו לשון הברכי יוסף על אתר, ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר וכו'. ויאמר אח"כ אני מאמין באמונה שלמה בנחמת ציון אלוקינו ברחמיו ינחמנו ויחדש עלינו מלכותו מהרה, מז"ה מהר"א אזולאי בהגהותיו כ"י מסדר היום, עכ"ל. וזה אומרים אחר תיקון חצות, והרי שהבין לכאורה שקאי דברי השו"ע על תיקון חצות בפרט. עיין אליה זוטא (סימן א, ס"ק ד) שאף מדבריו משמע שקאי על תיקון חצות.

אולם הגר"א (ס"ק כ) כתב וז"ל, ראוי וכו', כמ"ש בב"ב ס' ע"ב, מכאן אמרו, כל המתאבל וכו'. כמ"ש (תהלים, קלז, ה) אם אשכחך ירושלים. ועיין סוף פרק ג' דב"ב שם, עכ"ל. ולדבריו ודאי אינו קאי על תיקון חצות, אלא על כלל כל דבר שנוהגים זכר לחורבן שבזה איירי הגמ' בב"ב שם על דברים הנוהגים מזמן חורבן הבית שיש לעשות כן זכר לחורבן. ולדבריו צ"ב לשון השו"ע "ראוי", בשלמא אי קאי על תיקון חצות וכד' אינו דין, אולם אם קאי על דברים המובאים בב"ב שם, זהו דין, כמ"ש באו"ח תק"ס, עיי"ש, וצ"ב.

וכבר הרחיבו בעלי העבודה מהו שיעור עבודת האדם שיהא בשמחה, ומהו השיעור הראוי שיהא מיצר ודואג הן על חורבן ביהמ"ק והן על עונותיו, הן ביחס לזמן, והן ביחס לנפש, בכמות ואיכות, ואכמ"ל.

הלכה פסוקה - סעיף ג':

ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן הבית. ומלבד מה שתיקנו חכמים לכלל כולו - שסד אדם ביתו בסיד ומשייר אמה על אמה כנגד הפתח, ועושה אדם בסעודה כל צרכי סעודה ומשייר בה דבר מועט, כגון כסא דהרסנא. ועושה אשה כל תכשיטיה

ומשיירת דבר מועט, כגון בת צעדא. מלבד זאת, ראוי לכל אדם להוסיף ולהיות מיצר ודואג על חורבן הבית. ועיקר הזמן לכך הוא חצות הלילה, ע"י אמירת תיקון חצות כראוי. וכן בכל סעודה ראוי להזכיר זאת, בחול ע"י אמירת על נהרות בבל, ובשבת ויו"ט וכן בכל יום שאין אומרים תחנון, ע"י אמירת שיר למעלות בשוב ה' את שיבת ציון וגו'.

ושאר כל הזמן יעבוד את בוראו בשמחה, ובפרט בשעת תורה ותפלה, דכתיב עבדו את ה' בשמחה.

על דרך הסוד - סעיף ג':

וכתב צעטרת זקנים על אחר (אות ג) צסס שער הכוונות וז"ל, צריך כל אחד להשתתף עם צער רחל לצכות בכל לילה על גלות השכינה, שהיא צחינת רחל, ועל חרצן ציהמ"ק, עכ"ל.

והנה איכא כמה חלקים בצער זה. א. ציטול קיום מנות ראיה ועליה לרגל צרגלים. ב. ציטול מנות הקרצנות. ג. ציטול הכפרה שע"י עצודת והקרצת הקרצנות. ד. ציטול השפע הנשפע ע"י ציהמ"ק ועצודתו. ה. סילוק השכינה הנגרס ע"י החורצן. ו. השתתפות בצער השכינה שנסתלקה ממקומה וגולה גולה אחר גולה. ז. השתתפות צשאגת הקצ"ה שיוצא ושואג כארי אוי לאז וכו'. והרא"ש הוסיף, ולשפוך תחנונים על חורצן ציהמ"ק. והוא הצטרפות לשאגת הקצ"ה שאינו רק צער ודאגה אלא הוצאת הכאב צפיו, וכן תפלה על כך. ח. צער ודאגה על כך שלא נצנה מחדש, ואזי כאילו נחרצ צימיו, צעונותיו וצעונות אנשי הדור. והוא צער ודאגה על "סיצת" החורצן.

ועיקר הצער צריך שיהא על כך שחסר לנו צער מפני צער השכינה אלא נפל כח הצער לדברים אחרים. וכמ"ש בחומת ארץ (תהלים, לט, ט) וז"ל, דצגלות צריך שיהא כל צערינו על גלות השכינה כציוול, כי צערנו אינו חסוד צעינינו לגצי צער השכינה כציוול, עכ"ל. וכן על התפלה כתב צרות חיים (אצות, פ"ג, מ"צ) וז"ל, התפלה צריכה להיות לא על צער שלנו, כי אס על צער השכינה, עכ"ל.

ממנה השפע מכל הצמינות מכל וכל. וזהו גלות השכינה ההחלטי, ולא נער לצד שתטער מנרות ישראל, אלא צרת עצמה הנוגע למדת השכינה כזיכור. וזה לא היה בגלות צבל, כי אם בגלות האחרון הזה, כמ"ש צתיקונים צפסוק ונהר יחרצ ויצע על ענין שפע הנזכר לשכינה, עכ"ל.

וצעומק, הצחנת השכינה לעצמה נקראת כנסת ישראל, וההצחנה התחתונה נקראת שכינה. וז"ל שערי מאמרי רש"י (מאמר ספר הזהר, צראשית) כמו שיש דעת מלגאו צסוד משה וישראל ות"ת מלצר צסוד יעקב, כן יש כלת משה מלגאו והיא כנס"י, ומלכות מלצר צסוד שכינה, והיא רחל אשת יעקב, עיי"ש.

ונקראת שכינה, "כי כל הספירות שוכנים בה", לשון החייט. ונקראת כנסת ישראל, כמ"ש הרמ"ק מהזוה"ק צפרדס (שער כג, פי"א, ערך כנס"י) וז"ל, הפירוש הא' הוא לשון קצון, שהכוונה אסיפת עם, ונקרא' כן מפני שהיא מאספת כל עונות העליונות צתוכה. הפירוש הצ', כנסת, לפי שהשפע כנוס לתוכה, עיי"ש. ועיין צפרטות יותר צרמח"ל, סוד המרכזה, דמות אדם והיחוד, שיש ג' נקבות, שכינה, כנסת ישראל, כלת משה, ועיי"ש מהות כל אחת.

וכאשר מטער צאמת צנער השכינה, אזי צא לידי שמחה, שהרי כתבו רש"י והרמב"ם (אבות, פ"ו, מ"ה) וז"ל, צשמחה - לפי שאין השכינה שורה מתוך נער אלא מתוך שמחה, עכ"ל. והיינו שכאשר מטער צנער השכינה נער הגון כנ"ל, אזי השכינה עמו, כי מטער עליה והיא מטערת עליו כמים אל הפנים וכו'. ומתוך גילוי שכינה נעשה השמחה (עיין חומת אקד, שם, קלו, א).

וצעומק יותר, מלצד נער השכינה שמטערת צנרתם של ישראל, וכלשון המגלה עמוקות (צחוקתי) שכינה הוא כדמות נשמה לכל ישראל, וישראל הם גוף אחד. וכשרואה הקצ"ה לייקר את האדם, הנשמה סובלת צרת היסורים, כן השכינה סובלת נער ישראל, עכ"ל. וכתב הרמח"ל (קנאת ה' צצאות ח"ב, צסופו) וז"ל, הנה השכינה עומדת צתוך הקליפות צכמה מיני נער, דהיינו שאין אורותיה מאירים וכוחותיה שולטים, מפני שליטת הסט"א, וכו'. וצריך שתדע, כי כל הדברים הנזכרים צכנסת ישראל על השכינה, מדצד רק צצחנית היתה שרש לישראל, שע"כ נאמר (ישעיהו, ג, א) וצפשעכם שולחה אמכם, עכ"ל. ומלצד נער זה, יש עומק נוסף של נער צנערה, כמ"ש צחסד לצברהם (מעין א, נהר כד) וז"ל, גלות הזה שכל כך פגמו הנשמות, עד שהשכינה גלתה ונסתלק

ד טוב מעט תחנונים בכונה מהרבות בלא כונה.

בירור הלכה - סעיף ד':

לעומת הריבוי שהוא חיצוני יותר. ועיין משנה שכיר (משפטים) שהרחיב במקורות רבים מדברי חז"ל ליסוד זה.

וכתב במקור חיים (והובא באליה רבה על אתר, ס"ק ד) וז"ל, וכן לענין תורה, שואלין לאדם קבעת עתים לתורה, ואין שואלין כמה תורה למד, דמה טוב לאדם ללמוד ה' פרקים במתון ובנעימה יותר מעשרים פרקים ובנחיצה, עכ"ל. ועיין משנ"ב (ס"ק יב), ושער הציון (ס"ק כה). (ונראה ששואלין על כל פרט ופרט, והכל לפי כוחו של האדם ומהות נפשו בפרטות).

ומקור קרוב לדברים, כתיב (תהלים, לו, טז) טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים. וכתיב (משלי, טו, טז) טוב מעט ביראת ה' מאוצר רב ומהומה בו. וכתיב (שם, טז, ח) טוב מעט בצדקה מרב תבואות בלא משפט. וביארו רבותינו מקראות אלו בפנים רבות, ולפ"ז יש לדקדק לפי כל פירוש האם הוא מקור ליסוד דברי השו"ע, ואכמ"ל. והיסוד, שפעמים המעט טוב מהריבוי, הן מצד שהמעט בא בהיתר והריבוי בא באיסור, והן מצד שהמעט יש בו גילוי פנימי יותר

להרבות בכוונה עדיף. אולם באינו יכול שווה המרבה והממעט, כי הממעט אנוס, ומעלה עליו הכתוב כאילו הרבה. כמבואר במשנ"ב (ס"ק יב). ועיין בספר פנינים יקרים (מגילה) שרצה לתלות שיסוד זה של אחד המרבה וכו' הוא מחלוקת תנאים, והוא חידוש. ועיין שו"ת מן השמים (סימן מ'), וצמח צדק הקדמון (סימן ב).

ועיין רמז נפלא בדברי הפנים יפות (ויקרא, ב, א) שביאר ש"לב" היינו נקודת האמצע, ואותיות לפני לב, אך, מיעוט. ואותיות אחרי לב, גם, ריבוי, עיי"ש. והבן, שסוף סוף המרבה לכאורה עדיף, כי רק "מעלה עליו" הכתוב מפני אונסו כאשר מיעט, אבל סוף סוף נשאר עם מעט תורה ותפלה וכד'. אלא שבסוד ההשתוות, נקודת האמצע, שזהו "לבו לשמים", נקודת האמצע כנ"ל, שמבטל עצמו לרצון בוראו, אזי זה שווה, מתוך שדבק במדרגת ההשתוות. כן מבואר בקול שמחה (מנחות, קי).

הלכה פסוקה - סעיף ד':

טוב מעט תחנונים בכוונה, מהרבות בלא כונה. ואם אנוס מלהרבות שווה לפניו ית' בין הרבה ובין מעט. אולם אם אינו אנוס יאמר כפי כוחו. וכל מה שחייב לומר יאמר בין יש בו כח בין אם לאו, אלא אם דינו כחולה. וזולת כך על כל אדם ואדם לומר לפי כוחו ולפי חלקו בשורשו, ואם אומר הרבה מעבר לכך אינו מעלה אלא חסרון, וגם המעט שאומר יאמר הדברים הראויים לנפשו, ונצרך לכך בירור אחר בירור, לברר מהו חלקו.

על דרך הסוד - סעיף ד:

טוב מעט תחנונים בכוונה, מהרבות בלא כונה. וכתב זאליה רצה (ס"ק ה) וז"ל, וכן לענין תורה, שואלין לאדם קצעת עיתים לתורה, ואין שואלין כמה תורה למד. דמה טוב לאדם שלמד ה' פרקים צמתון וצנעימה, יותר מעשרים וצנחינה, מקור חיים, עכ"ל.

יותר על כן כתב בשו"ע הרב על אתר (סעיף ט) וז"ל, טוב מעט תחנונים בכוונה, מהרבות שלא בכוונה. וכן בתלמוד תורה, ומי שיש לו לב להבין ללמוד, טוב לו ללמוד מלהרבות בתחנונים, כי ת"ת גדול מעיון תפלה, עכ"ל. וכוונתו שכתב לעיל סעיפים ב-ג, שיתפלל ויהא מיצר ודואג על החורבן והגלות, לכך כתב שטוב להרבות בת"ת מעיון תפלה, ולא רק כפשוטו כמ"ש הטור שקאי על התפלה עצמה, וז"ל הטור, והתפלה שיתפלל האדם באותה שעה על החורבן והגלות רצויה וקרובה להתקבל, ויפיל תחנתו לפני המקום, אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים בתחנוניו, כי טוב מעט בכוונה מהרבות בהם שלא בכוונה, עכ"ל. וכן מבואר להדיא בערוך השולחן על אתר, עיי"ש.

וכבר נתבאר לעיל ד"אעירה השחר" כולל תורה ותפלה כמו שעשה דוד, כמבואר בברכות (ג, ע"ב), עיי"ש, ולפ"ז קאי הן על תפלה עצמה והן על תורה עצמה, והן ביחס שבין תורה לתפלה, שמעט תורה כראוי עדיף מריבוי תפלה.

והנה הטור הביא גם לשון הגמ' אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו (היינו מוחין, עיין בעש"ט, נח, אות לה) לשמים, וכן טוב מעט בכוונה מהרבות בהם שלא בכוונה, וכבר עמד על כך המג"א (ס"ק ו) מדוע השמיט המחבר את לשון חז"ל (ועיין ט"ז, ס"ק ג, וצ"ב שביאר שממעט מחמת שאם ירבה לא יעשה בכוונה, עיי"ש. וצ"ב שבגמ' אמרו כן לגבי קרבן עני ועשיר שאינו תלוי המיעוט מפני הכוונה (ועיין פמ"ג, שנראה שרמז לשאלה זו), ויש ליישב שהעני אם יתאמץ יוכל להביא קרבן כעשיר, וביאר שבחז"ל, נאמר לשון זה כאשר גם המרבה מכוון, כך פירש המחצית השקל את דבריו. אולם הפרי מגדים (א"א, ס"ק ו) פירש שבגמ' איירי שהמעט אינו יכול להרבות. ועיין ברכות (ה, ע"ב. יז, ע"א), ומנחות (קי, ע"א), ושבועות (טו, ע"א). ולכך כתב המג"א, שאם יכול

האצרים צטלים כולם לרצונו (ית') באחדות גמור צלי שירגיש האדם צעמנו שום רצון צמוחו אלא עד צא אור הכתר אל הלצ (כמ"ש איך אור הכתר מתגלה בלצ), שם הוא מתגלה הרצון הנקרא רעותא דלצא, ושם מתגלה התענוג והרחצת הלצ, עד שצא לידי חמדה ותשוקה צהתפעלות ממש, עיי"ש היטב. ועיי"ש (ח"ג, פ"י) שיש מדרגה גבוהה מכך הנקראת מסירות נפש, אהבה רצה, ונתצאר צהרחצת צתורת חצ"ד. ועיין רמ"ע מפאנו (מאמר מאה קשיטה, סימן ט). וזוהי מדרגת כתר, שצא מן היחידה שלמעלה מטעם ודעת. וכלשון מהר"א פירירה צספרו צגדי קודש אשר לאהרן (סימן יד), ואח"כ (עיי"ש כל דבריו סדר מדרגות נר"ח) שנתגדל יותר עושה התורה והמלוות צהתלהבות עלום וששון ושמחה ישיג, הרי זכה ליחידה ע"י רעותא דלצא, עכ"ל (ועיין צספרו תולדות אהרן ומשה, תשובה יז). ומקור הדברים צלשם יחוד של הרש"ש שרעותא דלצא הוא קונו של יו"ד, ועיין תו"ח הג"ל, וקנין פירות ליר"א (אות יז). והוצא נוסח זה צכף החיים (או"ח, סימן תקפ"ה, אות יא).

ושלמות הרעותא דלצא, הוא אור היחידה, אור מסירות נפש. כמ"ש צוה"ק (ח"ב, ג, ע"ב) וכל חד מניהו עלל רעותא דלצא "צרחימותא סגיא" למימסר נפשיה על קדושתא דמאריהון. ועיי"ש (קלה, ע"ב).

וזוהו סוד היכל קודש הקודשים, כמ"ש (שם, רס, ע"ב) ה' שפתי תפתח, רח רצון צלחישו ולא אשתמע קלא, הכא איהו רעותא דלצא לאתכוונה ולסלקא רעותא מתתא לעילא עד אין סוף. ועיין תניא (ח"א, פרק לט), וצמאות מקומות צתורת חצ"ד. והצן מאוד שיש רעותא דלצא צסוד צינה - נשמה, ויש רעותא דלצא צסוד כתר - יחידה.

והצן שיש כונה שעניינה מחשבה, שחושב מה שאומר, הן פשט המילים והן עומק מהותם. ומצד כך עדיף מעט עם מחשבה מהרצה בלא מחשבה, כי ג' לצושי הנפש סדרם מתתא לעילא - מעשה דיצור מחשבה, והמחשבה למעלה מן הדיצור, ולכך עדיף מעט ממדרגה עליונה מהרצה ממדרגה תחתונה. אולם יש כוונה צצחינת "רעותא דלצא" (עיין זוה"ק, ח"ב, לג, ע"ב). וז"ל התורת חכם צסופו, דע"י הדיצור יותקן וא"ו דהוי"ה רות, וע"י הכונה ה' דהוי"ה נשמה, וע"י המחשבה של המלוה י' דהוי"ה חיה, וע"י רעותא דליצא צחינת כתר יחידה, קוץ היו"ד דהוי"ה, עכ"ל. ועיין שמן ששון (עץ חיים, שער מז, פ"ב, אות ט) וז"ל, ודע שכונה נראה לענ"ד שהוא קודם מעשה לחשוב שהוא עושה אותה המלוה, ע"ד שאמרו רז"ל מצות צריכות כונה (והוא מלשון מכוונות אלו מול אלו, והיינו שיהיה צמדרגת המלוה ואזי מכוון אליה, ודו"ק), מחשבה היא צעידן עבודה, ע"ד שאמרו צקרצנות שיהיה השוחט לשם השם לשם ריח לשם ניחות, ואם חישב מחשבת פגול פסול (ו"ב, שסגי לחשוב כן לדינא אף קודם המעשה סמוך ממש ולא צעי צעידן העבודה דייקא), רעותא היא פשוט, כי מהרהר להוציא צשפתיו, עיי"ש עוד צדבריו. וז"ל הזוה"ק (ח"ב, כה, ע"ב) כי אמר אלקים פן ינחם העם, לא כתיב כי דבר, אלא כי אמר, דאיהו רעותא דלצא צחשאי. וזוהו אמירה צלצו. ועיי"ש (רס, ע"ב). ועיין לשם (ספר הכללים, כלל א, ענף ב).

והצן שרעותא דלצא אינו רק הרהור ש"מהרהר להוציא צשפתיו", וזוהו ממדרגת צינה, וזוהו חילוניות רעותא דלצא, אף מהותו הפנימית הוא עומק "רצון" הלצ, וז"ל טל אורות (פ"א, אות י) אור הרצון מתפשט צהעלם צכל איצר ואיצר להיות נשמע לרצונו, עד שכל

ה טוב לומר פרשת העקדה ופרשת המן ועשרת הדברות ופרשת עולה ומנחה ושלמים והטאת ואשם: הגה: ודוקא בפיחיד מתר לומר י' הדברות בכל יום אבל אסור לאמרם בצבור

בירור הלכה - סעיף ה':

(ס"ק ז) וז"ל, וגם צריך לשוב מעבירה שבידו, דכן הקרבן היה צריך תשובה ווידוי, דאי לאו הכי הוי זבח רשעים תועבה, עכ"ל.

ונראה שנחלקו מהוגדר האמירה, לשיטת המחצית השקל ודעימיה זהו כאילו הקריב ממש, ולכך בעי כל דיני קרבן, תשובה ווידוי, אולם לשיטת הרבינו בחיי עיקר האמירה שעל ידה "יתגלו עיני שכלו ויבינו נפלאות מתורת הקרבנות ובזה ישתדל יותר בקיום התורה והמצוות", וזהו כלל התורה והמצוות, ולא כאילו הקריב קרבן בפועל. אלא "שמעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני" (תענית, כז, ע"ב). ובאמת קצת משמע בטור ושו"ע שלמדו כאלו הקריב קרבן ממש, שלכך כתב בסעיף ז, "כשסיים פרשת העולה יאמר יהי רצון מלפניך שיהא זה חשוב ומקובל כאילו הקרבתי עולה". ועיין ברכי יוסף על אתר (ס"ק יג) שמהני אף לומר בלילה, עיין בהגהות (שם). וכתב בדרך פקודיך הנ"ל שלשון השו"ע לא יאמר אלא ביום, משמע דבעי זמנו בדוקא. אולם מש"כ הטור פרשת הקרבנות "טוב יותר לאמרה ביום", משמע שמהני גם שלא ביום שאין זה זמן ההקרבה, והרי שלכאורה ס"ל שיש כאן ב' דינים. א. כרבינו בחיי וטעמו. ב. כאילו הקריב ממש. וכאשר אומר ביום איכא תרתי, וכאשר אמר בלילה איכא חדא. וכתב שם בדרך פקודיך (הקדמות, הקדמה ה, אות א) וז"ל, הנה לדעתי ב' ענינים הם, דמי שחטא בשוגג איזה חטא ונתחייב באיזה קרבן עפ"י התורה, הנה בעסקו בתורת אותו קרבן יחשב בזמן הזה כאילו הקריב הקרבן בפועל, אבל לכפרת הזדונות שאין בזה חיוב קרבן עפ"י תורה, הנה הוא בדרך הסגולה לתשובה

וזמן האמירה, כתב בטור וז"ל, אמנם פרשת הקרבנות טוב יותר לאמרה ביום שהם במקום הקרבת הקרבן שזמנו ביום, עכ"ל. וכן כתבו כתב השו"ע בסעיף ו'. וכתב בעטרת זקנים (ס"ק ד) וז"ל, רק משנת איזהו מקומן (זבחים, מז, ע"א) מותר לומר קודם שיאיר היום, עכ"ל. ונחלקו רבותינו אם אמרינן יסוד זה "כאילו" עשה בשאר ענינים. עיין רש"י (ב"מ, קיד, ע"ב) שלמד סדר קדשים ולא זרעים, כי בקדשים אמרינן כאילו הקריב. ועיין מהר"ל (תפא"י, פרק ע, ד"ה ואין הטעם), ושו"ע הרב (יו"ד, ת"ת, פ"ב, הי"א), ותורת שבת (סימן ע"ר, ס"ק א), והשל"ה סותר עצמו בדבר. ועיין מאור ושמש (פקודי), ור' צדוק (ליקוטי אמרים, עמוד ב), ובני יששכר (אדר, מאמר ב, אות יג), ואור החיים (ראה, יב, כח. וריש בחוקתי, וסוף נצבים).

לומר: אופן האמירה נתבאר ברבינו בחיי (צו, ז, לו. והובא במ"א, ס"ק ז, וביד אפרים, ובמ"ב) וז"ל, ודרשו חז"ל (מנחות, קי, ע"א) זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם וגו', כל העוסק בפרשת עולה כאלו הקריב עולה, בפרשת מנחה כאלו הקריב מנחה, בפרשת חטאת כאילו הקריב חטאת. והענין שהוא מתבונן (ודייקא אמרו כל "העוסק", ועיין תורה תמימה, ויקרא, כז, לד, אולם לשון השו"ע "לומר", ודו"ק) בבאור הפרשה אל איזה ענין היא רומזת, כי מתוך כך יתגלו עיני שכלו ויבינו נפלאות מתורת הקרבנות, ובזה ישתדל יותר בקיום התורה והמצוות ויהי עונותיו נמחלין לו כאילו הקריב קרבן, כי אין לומר שתהיה הכונה שיהגה ויגרוס לשון הפרשה בפסוקיה הערומים בלבד ובלי שיתבונן בפירושה, עיי"ש. וכתב המחצית השקל

על דרך הסוד - סעיף ה:

טוב לומר פרשת העקדה ופרשת המן ועשרת הדצרות ופרשת עולה ומנחה ושלמים וחטאת ואשם.

אמרו (תיקונים, זהר חדש, ספר תנינא) דהא שכינתא מסטרא דחסד אתקריאת גמ"ת, ומסטרא דגבורה אתקריאת עקדה וקרצנא, ומסטרא דעמודא דאמלעיתא אתקריאת תורה.

והנה אמירת פרשת העקדה והקרצנות, הן מסטרא דגבורה. ופרשת המן שהוא שורשי כל השפע והחסד שהקצ"ה נותן לישראל, זה מסטרא דגמ"ת. ועשרת הדצרות, הוא מסטרא דתורה, כי שורש כל התורה הוא עשרת הדצרות.

והנה כל זה צללות כהקדמה לתפלה, מזכירים ג' עמודים, תורה עצודה וגמ"ת. אולם התפלה עיקרה כנגד קרצנות, עצודה צמעשה, וכנגדה התפלה עצודה ש"צלצ". ולכך העיקר לומר קרצנות.

ושורש כל הקרצנות בישראל (והשורש הכולל הוא קרצן שהקריצ אדה"ר) הוא יחזק שנעשה כקרצן עולה ע"ג המזבח זהר המוריה, מקום ציהמ"ק. ולכך תחלה יש להזכיר את העקדה, ואחריה קרצן עולה, שהעקדה גדרה קרצן עולה.

וצפרטות יותר, תפלת שחר כנגד תמיד של שחר, שהוא עולה, ולכך יש להזכירו בתחלה. ומלכד זאת מדין שתפלת שחר כנגד תמיד של שחר לכך יש להזכירו צפרט בתחלה בתפלת שחר. וכן מדין תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם. וקרצן תמיד הוא תדיר לכל, וע"ש כן נקרא תמיד, כי הוא תמיד כפשוטו.

והנה עולה, בגימט' קי"א, והיינו כמנין אות אל"ף צמילוי. וזהו ההצחנה שעולה היא ראשונה. וזה מושרש צאות אל"ף של אצרהס, שהוא הקריצ "תחלה" קרצן, צמחצצה את יחזק וצפועל איל, וזהו שאומרים תחלה פרשת העקדה, כנגד כוונת אצרהס לעקוד את יחזק.

ולכפרה העסק בסדר כל הקורבנות, כמו שהבטיח השי"ת לאברהם. עיי"ש שלפי"ז תלוי האם נצרך סדר הקורבנות כמו שהרחיבו כאן הפוסקים על השו"ע.

אולם כתב בתורה תמימה (ויקרא, יב, י, הערה ח) וז"ל, מש"כ המפרשים (עיין שבת של מי, שבת, יב, ע"ב. ועיין ישועות יעקב, אר"ח, סימן א) דאין העסק בד"ת בענין קורבנות שווה ממש להקרבת קרבנות, אלא רק בערך דמיון קצת, והטעם בזה עפ"י מ"ד בכ"מ בש"ס על הפס' דפ' תצוה ואכלו אותם אשר כופר בהם, מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, ומבואר דכפרה שלמה תלויה גם באכילת הכהנים את הבשר. והנה אם חלק גבוה אפשר לצאת "שווי גמור" ע"י עסק התורה, אבל אכילת הדיוט קשה לצאת בזה שווי גמור. ועיי"ש שלפי"ז בעולה שכולה כליל אפשר לצאת שווי גמור, עכ"ד. וז"ל הסמ"ג (עשין, הקדמה כללית) אמרו רבותינו וכו', כל העוסק בתורה בתורת עולה "אינו צריך" עולה, כל העוסק בתורת מנחה "אינו צריך" חטאת, עכ"ל. משמע שאינו צריך כלל. ועיין שו"ת בית אפרים (אר"ח, הקדמה) שהוא מדין חשב לעשות ונאנס מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. ועיין חקרי לב (אר"ח, סימן כ) שדן האם ע"י אמירתו נפטר מהקרבתן לכשיבנה המקדש. ועיין שו"ת עמק הלכה (ח"ב).

הלכה פסוקה - סעיף ד':

טוב לומר מתוך התבוננות פרשת העקדה, שעיי"ז יזכור בנפשו זכות העקדה וידבק בנפשו במהות זו, ועיי"ז יעורר זכות זו בעליונים. וכן פרשת המן, ועיי"ה התבוננות בפרשה זו יעורר וידבק נפשו באמונה שכל מזונותיו באין בהשגחה פרטית. וכן עשרת הדברות, ועיי"ז יזכור בנפשו מעמד הר סיני ותאיר נפשו באור האמונה בכלל ובאנכי הוי"ה אלקיך בפרט. אולם יאמרו ביחיד ולא ברבים.

וכן טוב לומר פרשת עולה ומנחה ושלמים וחטאת ואשם.

מתגבר כארי, מעורר את האש היורדת מן השמים
כארי, ועי"ז אמירת הקרצנות הוי"א כהקרצתם שנאכלים
ע"י אש מן השמים, ודו"ק.

ואומרים פרשת עולה, כנגד האיל שהקריב צפועל,
וכנגד תמיד של שחר, וכנגד עולה הבאה צנדצה.

ואורש אמירת הקרצנות, נעוץ צמס"כ צסעיף א',
ויתגבר "כארי", והרי אמרו שאש יורדת מן השמים על
המזבח ורצו"ה "כארי" (וכשלא זכו רצו"ה ככלצ). וזהו כאשר

ו פְּרָשִׁיט הַקְּרָצָנוֹת לֹא יֵאמֵר אֱלֹא בַיּוֹם.

ו בְּשִׁיטִים פְּרִשֶׁת הָעוֹלָה יֵאמֵר: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שִׁיְהִי זֶה חָשׁוּב וּמְקַבֵּל כְּאֵלוֹ הַקְּרָבָתִי
עוֹלָה, וְכֵן יֵאמֵר אַחֵר פ' הַמִּנְחָה וְהַשְּׁלָמִים מִפְּנֵי שֶׁהֵם בָּאִים בְּגִדְבָה.

ח יֵאמֵר עִם הַקְּרָבָנוֹת פְּסוּק וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יָדֶךָ הַמִּזְבֵּחַ צְפָנָה לְפָנֵי ה'.

ט יֵשׁ נוֹהֲגִין לִזְמַר פְּרִשֶׁת הַפִּיזֹר, וְאַחֵר כֵּן פְּרִשֶׁת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן, וְאַחֵר כֵּן פְּרִשֶׁת
הַתְּמִיד, וְאַחֵר כֵּן פְּרִשֶׁת מִזְבֵּחַ מְקַטֵּר קְטֹרֶת, וּפְרִשֶׁת סְמִנֵי הַקְּטֹרֶת וְעֲשִׂיתוֹ: